

Comentariul operei Morometii scrisa de Marin Sorescu-a doua parte

Perspectiva naratoriala se schimba pe nesimtite: intr-o prima parte a romanului, naratorul accepta parca iluzia lui Ilie Moromete (ceea ce ii permite sa evoce eve-nimente anterioare timpului propriu-zis al desfasurarii actiunii) si din acest unghi sunt infatisate scene pregnante, edificatoare, dar in realitatea acelei vieti isi lasa amprenta, sesizata cu finete de autor, muscatura perfida a vremii nemiloase, cu o insistenta alarmanta. Deci in Campia Dunarii se pare ca nu sunt conflicte mari.

Tema initiala se dezvolta intr-o supratema, discutata in articolele si studiile consacrate romanului: semnele vremii raman necunoscute omului, istoria il surprinde pe individ, il ignora, el descopera cu surprindere ca este obiectul unei dizarmonii, al unor nedreptati.

Sensurilor acestora le corespunde o organizare adevarata a materiei epice. E de precizat ca, intr-un concept initial, romanul trebuie sa fie "o cronica de familie".

Procesul de elaborare a dus la largirea ariei problematii, Marin Preda conferind operei sale valente noi, originale, profunde. Universul morometian, universul rural dintr-un anume loc si timp, inconfundabil, contine si saga familiei lui Ilie Moromete (daca ne gandim si la celelalte volume care il contureaza), dar interesul pentru ceea ce se intampla cu oamenii a deplasat accentul pe psihologie, dimensiunea exterioara a conflictului se subordoneaza efortului de a medita asupra mecanismelor esentiale ale vietii, istoriei.

In centrul atentiei se situeaza de la primele pagini familia lui Ilie Moromete, "cel din urma taran", cum il numeste Nicolae Manolescu, o familie numeroasa: Catrina, a doua sotie, casatorita cu Ilie dupa moartea sotului in Primul Razboi Mondial, trei baieti dintr-o prima casatorie (Paraschiv, Nila, Achim), o fata a Catrinei (Tita), inca o fata si un baiat din a doua casatorie (Ilinca si Niculae). Situatiile acestea va genera mereu certuri, cei trei baieti fiind invrajbiti impotriva mamei vitrege si chiar a tatalui lor de catre Guica, sora lui Ilie Moromete, care ii va convinge in cele din urma sa fuga de acasa cu oile si caii. Nu intamplator, scenei de inceput, cand familia se intoarce de la camp, seara, dupa o zi obisnuita de lucru, ii corespunde scena din final, cand se produce ruptura in familia Morometilor, dupa ce tatal incearca sa puna ordine in lucruri si administreaza corectia necesara fiilor rebeli.

De aici, din interior, vin cele mai mari lovituri, amenintarile din afara intampinand slaba rezistenta. "Vechile bucurii ale lui Ilie Moromete par, intr-o vreme, greu de zdruncinat.